

TVRDOŠÍN

TLAČOVÝ ORGÁN MsNV ≡ DECEMBER 1989

To, čo sa udialo v posledných dňoch tohoto roku musí každému občanovi našej vlasti pripadať ako sen, po ktorom sa človek prebudí šťastný a spokojný a ide s chuťou i elánom do práce, aby odovzdal všetko čo je v jeho silách pre tento ľud, pre spokojnosť detí pre lepšiu budúcnosť.

Boli to dni, ktoré museli prísť, pretože už sa nedalo ináč, bol to proces, o ktorý sme sa pokúšali už v r.1968. Mne osobne je strašne ľúto, že sa to nepodarilo už vtedy. Pri poslednom stretnutí so študentmi u nás v Tvrdošíne som im musel závidieť i čias točne si spytovať svedomie. V r.1968 som bol v ich rokoch ako študent vysokej školy, kde sme konali to isté, čestne sme bojovali za svoje ideály i vtedajšiu demokraciu a obrodu našich národov. Nepodarilo sa nám to nie preto, že sme boli málo revoluční, ale preto, že nás umlčali tanky. Dnes našich študentov i celý národ neumlčí nikto.

Skôr než by som sa chcel zamyslieť nad mesiacmi a dňami ešte tohoto starého roku i vysleviť želania nášho mesta i svoje osobné, nemôžem nenadviazať na udalosti uplynulých týždňov od 17. novembra. Tichým symbolom tohoto mesta, na ktoré sa vიაžu udalosti spreď 50-tich rokov v Prahe je náš bývalý spoluobčan, študent Marek Frauwirth, ktorého nacisti vtedy umučili spolu s ďalšími

študentami vysokých škôl. Boli to vlastne prvé obeť nacizmu i ďalších zápasov za slobodu i lepší život.

Aj teraz sa to začalo v Prahe a 17. novembra znova to boli študenti, ktorí nám dodali odvahy konať tak, aby sme očistili naše národy od hlbokkej demagogie a spoločenskej krízy. Boli to dni, kto-

ré budú v našich dejinách natrvalo zapísané ako významný prelom a zlom medzi obdobiami, v ktorých sme prežili stagnáciu našich národov a začali obrodu nový život. Verím v túto obrodu i súčasné občianske iniciatívy, s ktorými sa plne stotožňujem, verím v nastúpenú demokraciu i slobodu, verím v rozvahu i rozum nášho ľudu, verím a spolieham sa na schopnosti našich robotníkov i tých, ktorí budú riadiť našu novú spoločnosť.

Už iba hodiny nás delia od najkrajších sviatočných dní roka - sviatkov via nočných. Chcem zaželať všetkým ľuďom, najmä našim rodákom i spoluobčanom, aby to boli sviatky šťastia a pokoja, aby v našich rodinách žiarila láska a porozumenie, aby sme ich všetci prežili v dobrom zdraví s radostným očakávaním ďalších dní. Nech ten budúci rok 1990 bude pre naše národy, našu Oravu i mesto Tvrdošín naplnený všetkými túžbami i želaniami pre bohatší a krajší život našich detí i nás všetkých.

Ing. Ivan Saško
predseda MsNV

POŽIADAVKY AKČNÉHO VÝBORU VPN TVRDOŠÍN

1. Žiadame rehabilitáciu všetkých učiteľov, ktorí boli diskriminovaní a prepustení zo zamestnania na základe gvojhо presvedčenia, ktoré sa nezhodovalo s ideológiou Komunistickej strany Československa.
2. V zmysle novely ústavy zrušiť zasahovanie a kontrolovanie hospodárskych výsledkov o riadiacej činnosti v závodoch, organizáciách a školách na území mesta zo strany MV KSS a OV KSS.
3. Odstrániť z verejných budov, závodov a škôl všetky neaktuálne heslá, ktoré zdôrazňujú vedúcu úlohu komunistickej strany.
4. Občania mesta Tvrdošín sa pripájajú k výzve obyvateľov Trstenej a žiadajú odstúpenie všetkých skompromitovaných funkcionárov OV KSS a ONV v D. Kubíne.
5. Žiadame prehodnotiť plánovacie a rozhodovacie akty ONV veči MsNV Tvrdošín, s cieľom urýchliť započatie ďalšej KBV a IBV.

/pokračovanie na 2. strane/

POŽIADAVKY AKČNÉHO VÝBORU VPN TVRDOŠÍN

/dokončenie z 1. strany/

6. Zrušiť zasahovanie ZV KSS do kádrových a osobných vecí pracovníkov v podnikoch na území mesta, aby si každý občan mohol slobodne vybrať povolanie podľa svojich schopností a presvedčenia.
7. Žiadame nezasahovať proti vznikaní iniciatív "VPN" v podnikoch, školách a organizáciách na území mesta vedením týchto organizácií s úmyslom nastrbiť v zárodku ich činnosť.
8. Dôrazne žiadame riaditeľov a pedagógov na školách všetkých stupňov, aby v súlade s novým ústavným zákonom pravdivo informovali žiakov a študentov o udalostiach a procesoch, ktoré prebiehajú v našej spoločnosti.
9. Žiadame MsNV, aby na jednanie rady a pléna prizýval zástupcov VPN. Zároveň žiadame konzultovať zostavovanie poradovníkov na byty a pridelovanie bytov s VPN.
10. V rámci zlepšenia ekologickej situácie v meste žiadame MsNV, aby výrazne zlepšili činnosť pre ochranu životného prostredia, zistil hlavných znečisťovateľov na území mesta a dôrazne proti nim zakročil.
11. Dištancujeme sa od akejkoľvek formy násillia. Žiadame všetkých občanov mesta, aby neurážali členov strany, príslušníkov VB a ľudí iného zmysľovania. Sú to naši spoluobčania, ktorí sa spolu s nami budú musieť zapojiť do obrodného procesu našej spoločnosti.
12. Vyzyvame všetkých čestných a svedomitých ľudí-občanov nášho mesta, aby sa pripojili k nášmu hnutiu Verejnost' proti násilliu a podporili ho.

NOVÝ PODPREDESA MsNV ODCHÁDZA

Rada MsNV 5. 12. 1989 po dokonalom zvážení súhlasila so žiadosťou Ing. Jozefa Gruchaláka o uvoľnenie z funkcie podpredsedu MsNV v Tvrdošine, ktorého si pracujúci STS Trstená zvolili za nového riaditeľa od 1. 1. 1990. Predseda MsNV sa mu poďakoval za rýchle vniknutie do zverenej problematiky a vzorné plnenie úloh počas krátkeho iba 3 mesačného funkčného obdobia.

NOVÝ ŠTATÚT MESTSKÝCH NOVÍN

Rada MsNV 5. 12. 1989 schválila so súhlasom zástupcov VPN Tvrdošín nový štatút mestských novín "Tvrdošín", v ktorom sa stávajú tlačovým orgánom MsNV /teda už nie MsV KSS a MsNV ako doposiaľ/. Článok 3 hovorí o tom, že plnia agitačnú, propagačnú a organizátorskú funkciu s cieľom formovať spoločenské vedomie občanov mesta v duchu vedeckého poznania a v súlade so zásadami vlastenectva, humanity a demokracie. Za zodpovedného redaktora v čele redakčnej rady bol zvolený Jozef Bašista.

V časovej tiesni decembrových dní nemohli vyjsť naše noviny na väčšom počte strán, preto reportáže a fotografie zo štrajkových dní a mítingov prinesie januárové číslo.

15. novembra 1989 bola prerokovaná problematika súčasného stavu prípravy kolaudácie domu smútku a stav ostatných stavebných prác v meste, plnenie úloh drobných prevádzkárni pri MsNV a Technických služieb mesta Tvrdošín, čin-

Z ROKOVANÍ RADY MsNV

nosť revízneho pracovníka MsNV a plán práce na rok 1990, činnosť klubov dôchodcov v Tvrdošine a v Medvedzí a návrh dlhodobej oblastnej koncepcie rozvoja okresu Dolný Kubín do r. 2005, ako aj ďalšie dielčie problémy, ktoré prináša život.

5. decembra však, vo víre prebiehajúcich spoločensko-politických zmien rada MsNV v prítomnosti Ing. Miroslava Medveckého, Ing. Mariana Mrzenu, Ing. Juraja Lendu a MUDr. Dušana Mikolášika - zástupcov občianskej iniciatívy Verejnost' proti násilliu v Tvrdošine-pružne reagovala a súhlasila s vypustením prerokovania problematiky plánu práce orgánov MsNV a Jednotného plánu kultúrno-výchovnej činnosti na r. 1990 - na návrh predsedu Ing. I. Šašku. Prerokované boli požiadavky akčného výboru VPN, ktorý vyslovil dôveru súčasnému vedeniu mesta, príprava a realizácia inventarizácie, činnosť výboru ľudovej kontroly, plnenie realizačného harmonogramu VP NF, POZ pléna MsNV 28. 12. 1989 a vo voľných návrhoch okrem iného nový štatút mestských novín a mestského rozhlasového vysielania.

**VESELÉ VIANOCE VÁM
VŠETKYM A VŠETKO
DOBRÉ V NOVOM ROKU
1990 ŽELÁ REDAKCIA**

ORAVA V BIELOM

UŽ HODNE SNEHU SPADLO NA ORAVU.
POD SNEHOM ŽIVOT PONORIL SA DO SNA.
ZASE K NÁM PRIŠLA ZIMA NELŮTOSTNÁ,
ČO DALA SVETU BELOSŤ LIGOTAVŮ.

ČAS NÁM DAL TEDA ZIMU DRSNŮ, DRAVŮ,
DOKEDY BUDE VLÁDNUT SVETU - KTO ZNÁ.
TREBA LEN DÚFAŤ, ŽE NEBUDE HROZNÁ
A ŽE VČAS SKONČÍ VLÁDU NELÁSKAVŮ.

NUŽ, ZIMA SA VŽDY HLÁSI K SVOJMU PRÁVU.
ČLOVEK JEJ VLÁDU I JEJ SLUŽBU POZNÁ.
A ZVIERA HĹDÁ, KDE BY SKLONIT HLAVU.

TY PRÍSNA PANI, CHLADNÉ PUTÁ VLOŽ NÁM,
KÝM ORAVA ZAS DOČKÁ JARI SLÁVU.
JEJ SKORÝ PRÍCHOD TUŠÍ TŮŽBA ZBOŽNÁ. P.

Čas darov.

Ten biely sneh, ktorý zakryl nás
svet, je dar.

Venovala ho nášmu svetu láskava mat-
ka príroda. A je to dobrý, potešujúci
dar, lebo zakryl šedivosť a biedu
sveta, premaloval ho a urobil ho kraj-
ším, než je v skutočnosti. Preto nám
prichodí ďakovať za ten dar. Veď v je-
ho belostnej farbe je skrytý mier a
pokoj. Aj pre ľudí nastáva čas darov
Budú si ich navzájom dávať. Aké to
budú dary? Čoho nájdú ľudia viac pod
stromčekom? Radosť, či smútku? Štas-
tia, či bolesti? Venujú si rodinnú
pohodu, či doráňané srdcia? Úsmevy
nádejí, či slzy sklamaní?

Čo nám teda dáte, milé Vianoce? P.

MEDAILÓNIKY Z DEJÍN TVRDOŠINA

44 ŠTEFAN ŠMÁLIK. Málokteré slovenské mestečko sa môže pochváliť takým znal-
com svojej histórie, akým je pre Tvrdošín zanietený bývalý stredoškolský pro-
fesor a súčasný správca či administrátor farnosti v Oravskom Bielom Potoku, pán
farár Stefan Šmálik, autor 42 pokračovaní Medailónikov z dejín Tvrdošína publi-
kovaných v našich mestských novinách. Je spoluautorom knihy o 700 ročnom Tvrdo-
šine a v r.1989 odovzdal asi 50 strojom písaných strán o dejinách Tvrdošína pre
pripravovanú novú publikáciu. V týchto dňoch sa dožíva 81 rokov v relatívne pl-
nom zdraví, ale určite v plnej duševnej sviežosti. Blahoželáme. Práve zaniete-
nie pre Tvrdošín a najmä pre jeho dejiny je hlavným dôvodom na zaradenie Štefa-
na Šmálika medzi významné osobnosti Tvrdošína. Narodil sa 17.12.1908 v Šuňave
okr. Poprad. Matka Mária rodená Erdziaková pochádzala tak ako otec zo Šuňavy. Zá-
kladné školské vzdelanie získal 1914 - 1922 v ľudovej škole v Šuňave, kde prvú
štyri triedy za Rakúsko-Uhorska absolvoval v maďaršine a až 5. a 6. triedu za
Prvej republiky - v rodnom jazyku. V r. 1920-21 pomáhal otcovi v domácom hospo-
dárstve, 1921-23 študoval 1. a 2. ročník Štátneho reálneho gymnázia v Levoči, po
presťahovaní sa rodiny zo Šuňavy do Smečian, kde kúpili dom, v r. 1923-26 dokon-
čil 3.-5. ročník v Štátnom reálnom gymnázii v Spišskej Novej Vsi. V r. 1926 -29
študoval na Carnotovom lýceu v DIJONE vo Francúzsku. Od jesene 1929 do januára
1934 študoval na Vysokej bohosloveckej škole v Spišskej Kapitule, kde bol 28.1.
1934 vysvätený za rímskokatolíckeho kňaza. 19.februára 1934 nastúpil na kaplán-
sku stanicu v Tvrdošine, kde pôsobil do začiatku júla 1937, kedy odišiel za kap-
lána do Liptovského Svätého Mikuláša. Vo februári 1938 mu mesto Tvrdošín udelilo
čestné občianstvo. 5. septembra 1938 prešiel za farára do obce Hybe v okrese L.
Mikuláš, kde pôsobil do r. 1946. V septembri 1946 sa stal profesorom 1. Štátne-
ho gymnázia v Bratislave pre vyučovanie náboženstva vo všetkých triedach 1.- 8.
Súčasne študoval ako riadny poslucháč na Filozofickej fakulte Univerzity Komen-
ského v Bratislave, kde skončil 6 semestrov. 28. septembra 1951 bol zaistený
a v r. 1954 odsúdený na 13 rokov odňatia slobody "za špionáž a velezradu" ako
sa vtedy kvalifikovala úradne nepovolená náboženská činnosť. 9. mája 1962 sa aj
na neho vzťahovala amnestia a bol prepustený na slobodu. V rokoch 1962 - 65 pra-
coval ako skladník Mlynov a cestovinárni v Sp. N. Vsi. V r.1965 bol kaplánom v
Spišskom Podhradí, v r.1966 bol správcom farnosti v Lipt.Trnoveci a potom v ro-
koch 1971 až 1983-opäť v Tvrdošine. Od r. 1983 do dnes pôsobí v Oravskom Bielom
Potoku. Vo februári 1938 mu mesto Tvrdošín udelilo čestné občianstvo. Od r.1984
sa datuje jeho spolupráca s bývalým učiteľom J.Krupom pri výskume v Štátnom ar-
chive v Bytči i pri upresňovaní faktov a súvislostí o Tvrdošine. Neskôr sa spo-
lupráca rozšírila o MsNV a MsKS Tvrdošín. Dopisovateľská činnosť Š.Šmálika bola
v r.1987 ocenená Čestným uznaním. O jeho ďalšej publikačnej činnosti sa zmieni-
me v januárovom čísle. 3

Rek sa nám blíži ku koncu a my aj v tomto poslednom mesiaci pokračujeme v sérii článkov o škodcoch o vočných drevín. Tentoraz to bude o škodcoch hrušiek.

ZÁHRADKÁROM

BYĽOMOR HRUŠKOVÝ bol pred niekoľkými rokmi rozšírený len na južnom a strednom Slovensku. Teraz, keď sa pestovanie hrušiek rozšíri lo aj do vyšších polôh udomácnil sa aj u nás na severe. Je to škodca hruškových listov. Objavuje sa na rodiciach stromoch. Larvy poškodzujú cicaním ešte zvinuté okraje hruškových listov, ktoré tým zhrubnú, stočia sa po dĺžke a niekedy sa aj slabe sfarbia do ružova alebo do žltá. Napadnuté a poškodené listy nakoniec černejú a vysychajú. Byľomor je maličký červenkastý komárik, ktorý sa liadne skoro na jar. Samičky vyhľadávajú vyvíjajúce sa letorasty hrušiek a na listovú čepeľ kladú množstvo vajčiek. O niekoľko dní sa liahnú žltobiele larvičky bez zreteľnej hlavy a bez nôh podobné malým červikom, ktoré sa usadia pri okraji rastúcich listov. Cicaním spôsobujú zdurenú listovej čepele po obvode listu. V takýchto, akoby cigarových okrajoch možno nájsť larvičky. Dospelé larvy opúšťajú zvinuté okraje listov a padajú na zem, kde sa neskôr dosť plytko zakukujú v žltkastých kolóniách. Nie je isté či u nás jestvuje iba jedna generácia za rok, alebo je generácií viac. Ochrana pri väčšom napadnutí stromov spočíva v chemickom ošetrení najmä v tom období, keď je ešte strom nerozkvitnutý. Vtedy je ošetrenie najúčinnéjšie, lebo spadá do obdobia kladenia vajčiek a liahnutia larvičiek. K. Hanušák

Spoločenská rubrika

V NOVEMBRI SA NARODILI:

Maroš Brádzik, Diana Medvecká, Radovana Fasová, Michal Reguly, Michal Zboja, Stanislava Gibaštiková, Matúš Polák, Ivana Kristofčáková, Martina Kubošová, Ivan Bukový

SOBÁŠE UZAVRETÉ V NOVEMBRI

P. Motýl - J. Ondrištáková
S. Vrana - M. Ondrištáková

P. Vlčák - J. Kakačková
M. Zák - J. Turušáková
J. Medvecký - E. Medvecká
R. Dobeš - E. Kavuláková

ODIŠLI Z NAŠICH RADOV:

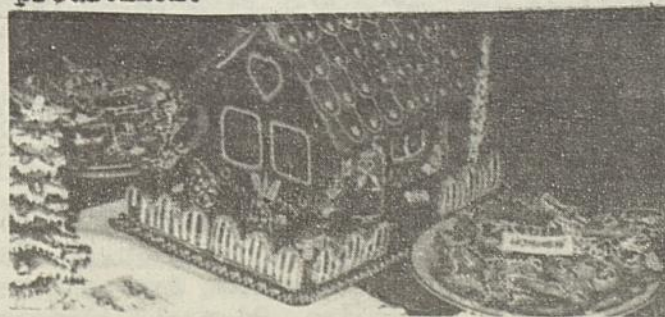
Josef Cvrček - 18 roč.
Anton Grenčík - 71 roč.
Cecília Bugajová - 69 roč.
Mária Čaňková - 86 roč.

Spartakiádne okienko

S prvým zvonením nového školského roku sa naplno na SPŠ v Tvrdošíne rozbehol nácvik spartakiádnych skladieb dorasteniek a Zväzarmu a škôl. V spoločnej skladbe Zväzarmu sa pripravuje 64 + 8 cvičencov a v skladbe dorasteniek 18 + 6 cvičeniek. Skladba Zväzarmu a škôl trvá bez nástupu 14 minút, počas ktorých chlapci musia zvládnuť viacero ťažkých prvkov. Cvičebným náradím sú pre 1 celok kladiny 4,5 m a laná dlhé 10 m. Kladín je 8. Z nich počas skladby stavajú cvičenci rôzne konštrukcie a prekážky, laná slúžia na zaistovanie stability postavených konštrukcií i ako prekážky. Cvičiteľmi skladby sú V. Pleško a J. Durec, ktorý je zároveň aj zástupcom krajského cvičiteľa.

Základný celok v skladbe dorasteniek tvorí 18 cvičeniek. Dievčatá cvičia na hudbu, ktorú skomponoval Vít Hádl a v určitých častiach skladby ich sprevádza aj pekná pieseň od Zdenka Borevca. Autori skladby sa snažili špecifickými pohybovými a výrazovými prostriedkami kompozície vyjadriť túžbu dospievajúcej dievčat po láske a priateľstve. Cvičiteľkou je J. Plešková. V skladbe Zväzarmu a škôl majú chlapci nacvičené 4 časti z 9-tich a dievčatá 1 vetu zo štyroch. V oboch prípadoch je harmonogram plný s predstihom. J. Durec

Takéto krásne medovníky dokázali za 3 dni v MsKS Medveďzie 24.-26. 11. napísať účastníčky vedené pani Kubínovou.

TVRDOŠÍN: Tlačový orgán Mestského národného výboru. Vydáva MsKS Tvrdošín. Zodpovedný redaktor: Josef Bašista. Vychádza raz mesačne. Náklad: 1000 výtlačkov. Tlač: DP pri MsNV Dol. Kubín. Povolenie: ONV č. 768/85 - 456/10